

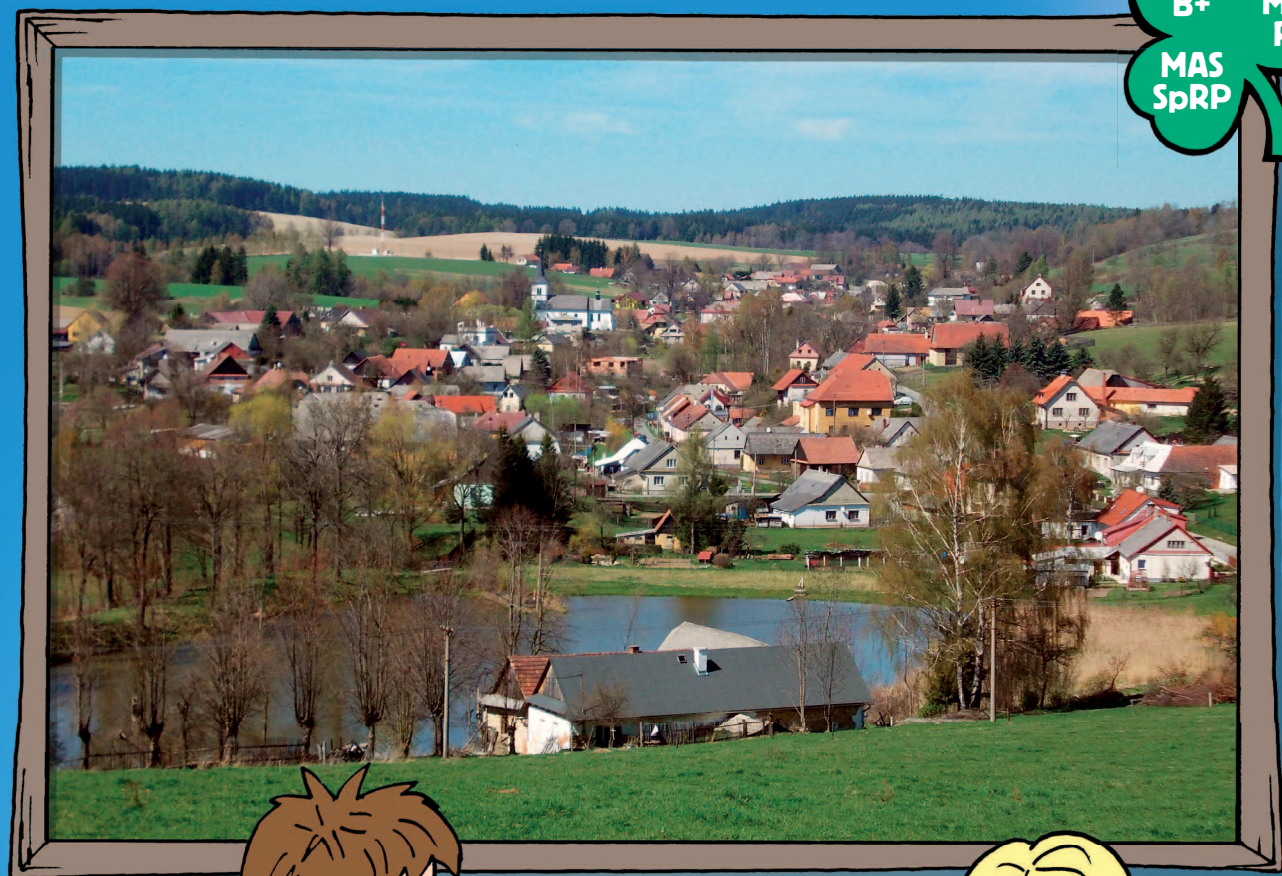
# Čítanka prvouky

## Rohozná

MAS  
B+

MAS  
PV

MAS  
SpRP



Autoři textu: Mgr. Dana Hromádková, Mgr. Johana Stodolová,  
PaedDr. Zdeněk Peša

Autoři fotografií: Mgr. Dana Hromádková, Mgr. Johana Stodolová, Vladimír Židek  
Petra Hromádková, Martin Herčík, Natálie Mauzerová

Autor ilustrací: Lubomír Vaněk

Autor dětské kresby: Martin Herčík

Publikace byly vydány díky realizaci projektu spolupráce Programu rozvoje venkova s názvem:  
Venkov-můj domov aneb „Víš, kde žiješ?“, který společně připravily Místní akční skupina  
Boskovicko PLUS, o.s., Místní akční skupina Partnerství venkova a Místní akční skupina  
Sdružení pro Rozvoj Poličska o.s.

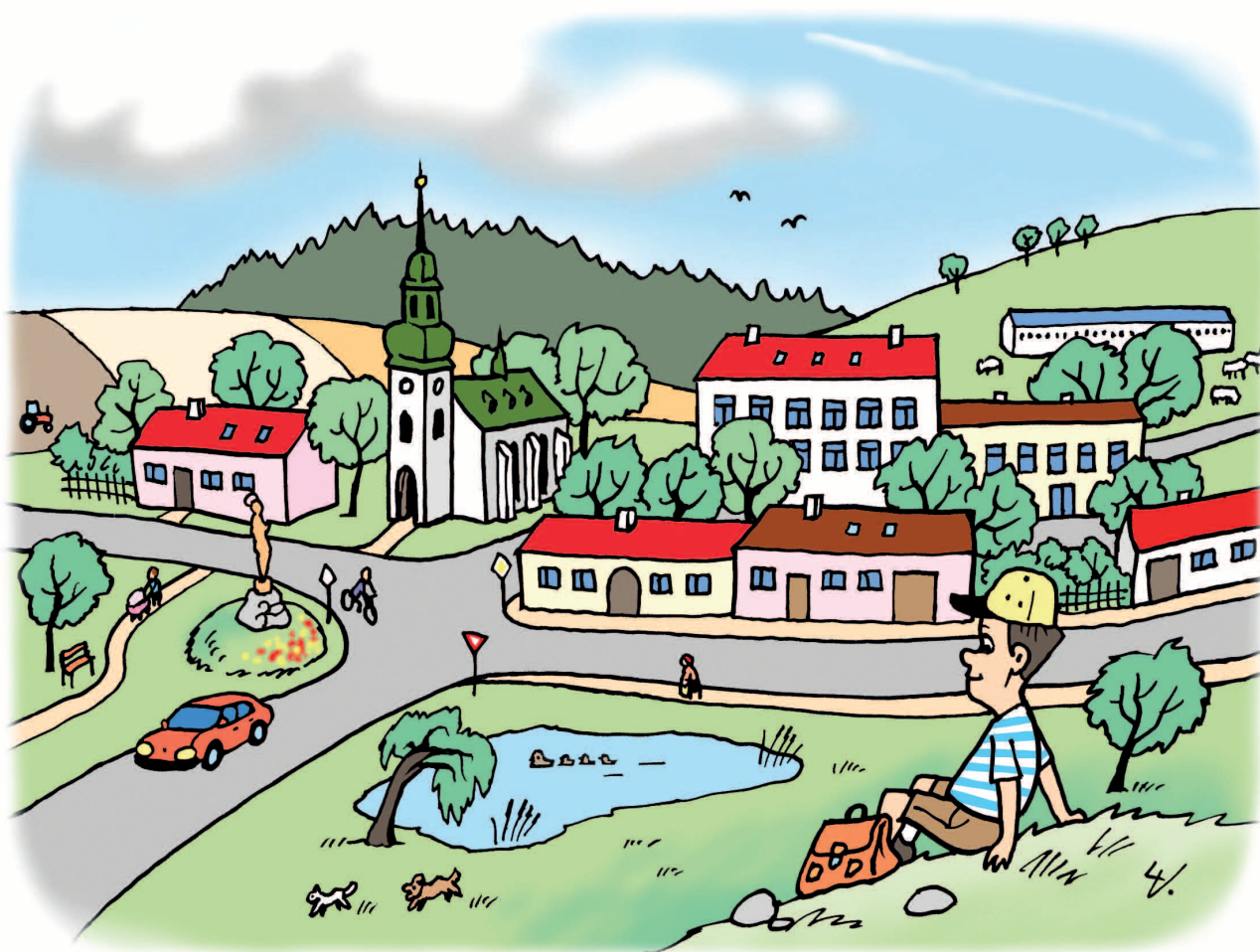
Grafická příprava: A.G.A. studio, s.r.o.

Vydáno v roce 2012

## Domov a svět

Každý školák přichází do školy z místa, kde žije. Je to místo, kterému říkáme bydliště, nebo častěji domov. Pojmenováváme tak byt, ve kterém žijeme se svými rodiči, ale můžeme tak pojmenovat i širší okolí své obce i s okolní krajinou.

Listováním v této čítance se budeme snažit, abychom svůj domov poznali co nejlépe. Budeme se krajinu domova nejen učit poznávat, ale i chránit. Poznáme rostliny, zvěř, práci a také život dospělých. Zjistíme, že krajina našeho domova sousedí s jinými krajinami. Ty pak sousedí s dalšími a všechny jsou součástí naší vlasti – České republiky.



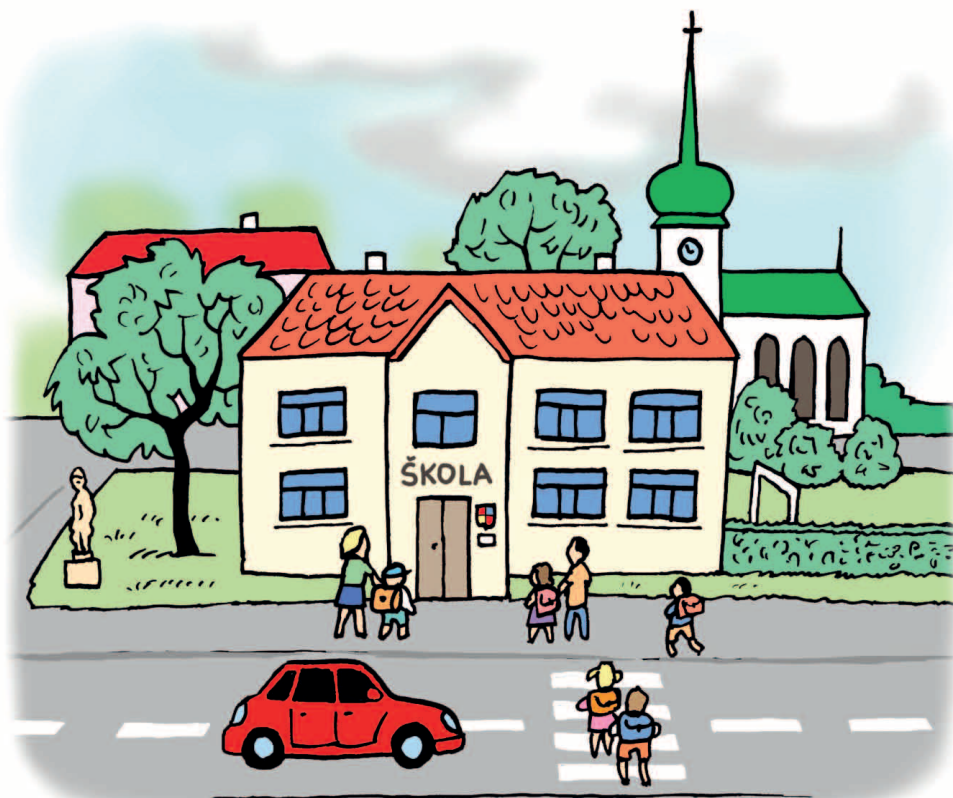
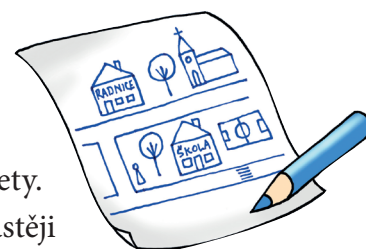


## Okolí školy

Měsíc září zahajuje nový školní rok. Na každém místě v celé naší zemi se začínají po prázdninách učit žáci ve svých školách.

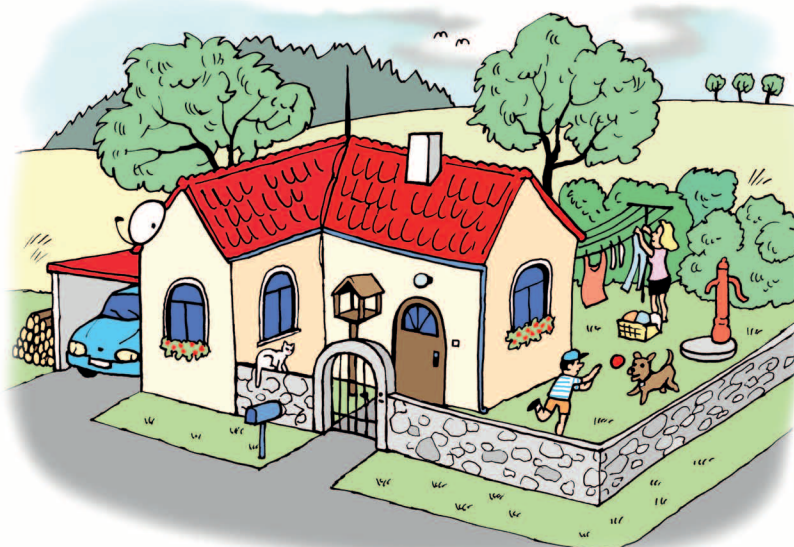
Přivítají je jejich učebny s lavicemi a židličkami, šatny, chodby i kabinety. Aby se ve škole mohli učit, musí do ní přijít nebo se nechat dovézt, nejčastěji autobusem.

V okolí školy se pohybuje hodně dětí, a proto musí být děti i řidiči vozidel v silničním provozu velmi opatrní.



## Okolí domova

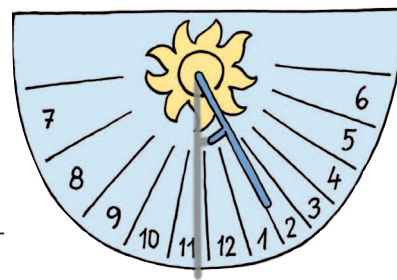
Když se řekne slovo domov, představí si každý z vás svou maminku, tatínka, své blízké. Potom si vzpomenete na dům, ve kterém bydlíte, na stromy a květiny na zahrádce. Na místo, kde si rádi hrajete. Jistě si vzpomenete také na své první výpravy do okolí domova.





## Polední stín

Slunce na bezmračné obloze ozařuje svými paprsky vše, co je na zemi. Pak mají i lidé, domy a stromy svůj stín. Ten je ráno a večer dlouhý, v poledne nejkratší. Ještě jednu zvláštnost má polední stín. Slunce v poledne svítí od jihu a krátký stín předmětů směřuje k severu.



Řekli jsme si, že jak se pohybuje Slunce na obloze, mění se i poloha stínu. Toho využívali naši předkové, když umísťovali na stěny zámků a kostelních věží sluneční hodiny. Pokud bychom si je chtěli pořídit i my, postupovali bychom takto:

Na rovnou plochu před domem nebo školou vbodneme do země asi 1 metr dlouhou tyč. Každou celou hodinu vyznačíme stín, který tyč vrhá na zem. Zatlučeme zde kolík nebo vyryjeme do země rýhu. Místo označíme číslem, které odpovídá času na hodinkách. Druhý den již hodinky nepotřebujeme, protože stín tyče ukáže na vrypech či kolících postupující čas a denní hodinu.



*V naší zemi používáme tzv. letní čas. Proto nejkratší stín, směřující k severu, bude podle letního času seřazených hodinek nikoli ve 12 hodin, ale ve 13 hodin (jedna hodina odpoledne).*

## Světové strany

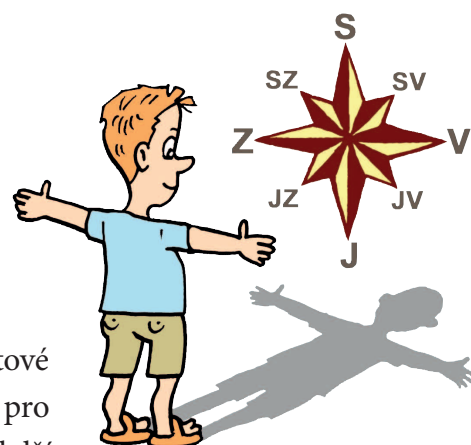
Řekli jsme si, že v pravé poledne ukazuje stín předmětu na sever. Postavme se tedy v poledne tak, aby nám slunce svítilo do zad. Náš stín ukazuje na sever, upažená pravá ruka na východ, levá na západ a zády stojíme k jihu.

Sever (S), jih (J), východ (V) a západ (Z) jsou hlavní světové strany. Protože vyznačení čtyř hlavních světových stran pro přesnější určení směrů v krajině nestačí, používáme ještě další čtyři směry. Ty nazýváme vedlejší světové strany.

Mezi severem a východem – severovýchod (SV), mezi jihem a východem – jihovýchod (JV), mezi jihem a západem – jihozápad (JZ) a mezi severem a západem – severozápad (SZ).

Vyznačení hlavních a vedlejších světových stran se nazývá směrová růžice.

Protože určení světových stran, například podle poledního stínu, není příliš přesné, používají lidé k určení světových stran kompas. Jeho otočná magnetická střílka směřuje vždy na sever!



*Kam směřuje nejkratší stín?*

*Kam směřuje stín předmětů při západu slunce?*

*Která světová strana je proti východu? Která proti jihozápadu?*

*Kam směřuje magnetická střílka kompasu?*

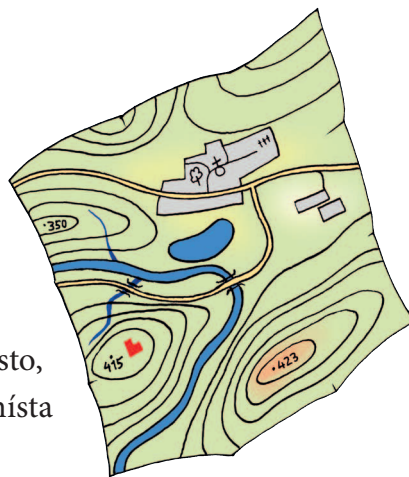


## Na vyhlídce

Vyhledáme-li vyvýšené otevřené místo v krajině, kde nám nebrání ve výhledu stromy, pak můžeme otevřít mapu a najít v ní celou řadu věcí, které tvoří krajinu, jež pozorujeme – například kopce a potoky, lesy i budovy.

K orientaci mapy nám pomůže kompas s určením severu. Místo, kde stojíme, je pak v nějaké výšce, kterou lidé určují podle výšky místa nad mořem. Té říkáme nadmořská výška.

V mapě najdeme u vrcholku kopců čísla, která udávají nadmořskou výšku v metrech. Tvary kopců a údolí v mapě označují vrstevnice. Jedná se o čáry v mapě označující stejnou nadmořskou výšku ve vrstvách. Jsou-li vrstevnice blízko sebe, znamená to, že je svah strmý, větší vzdálenosti vrstevnic pak naopak znamenají pozvolné stoupání či klesání krajiny.

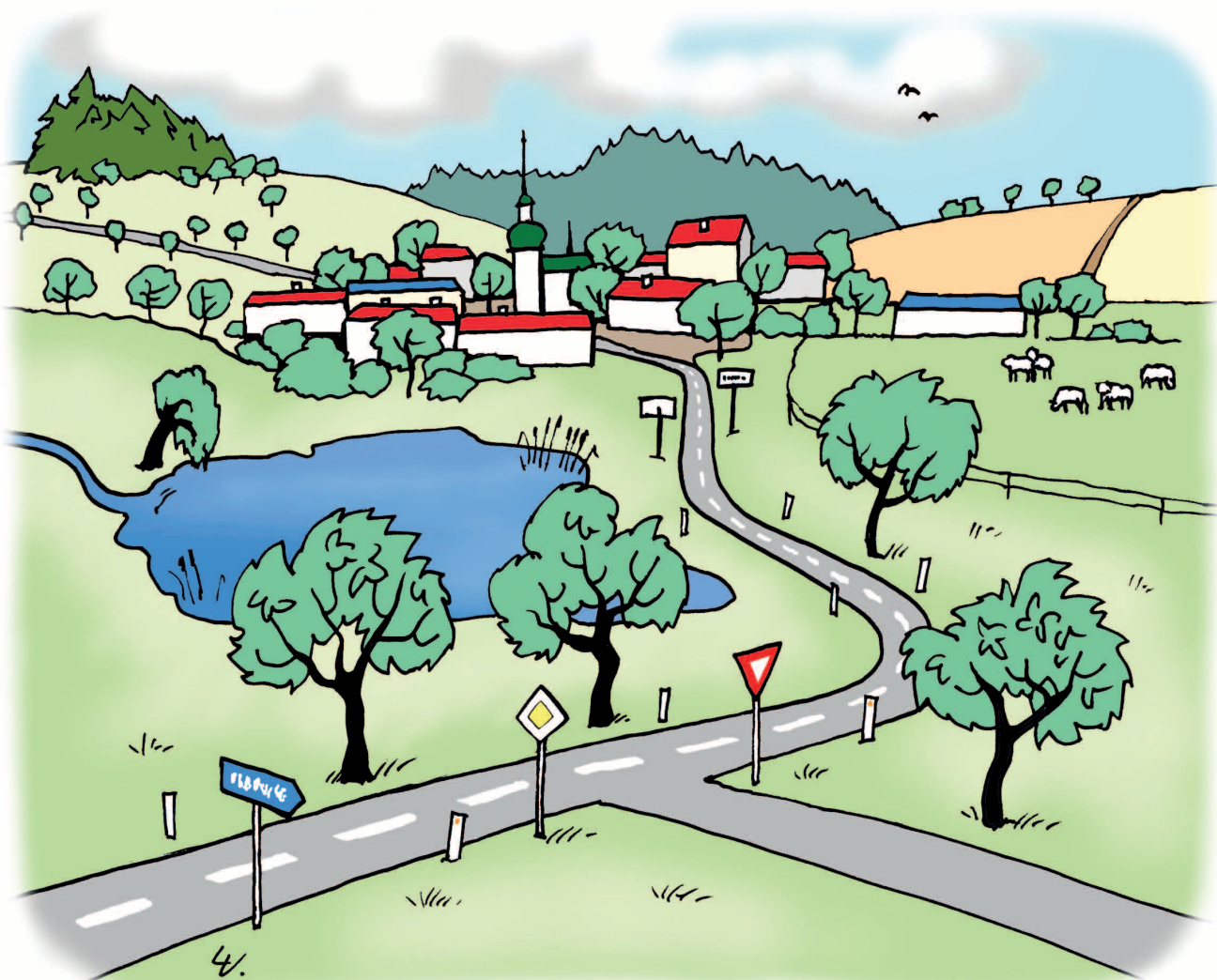


## Poloha obce v krajině

Obce vznikaly postupně výstavbou obydlí v původní, člověkem nepoznamenané krajině plné lesů a stepí protkané vodními toky.

Vznikaly tam, kde byly pro život člověka dobré podmínky a kde krajina poskytovala možnost obživy. Tou bylo dříve především zemědělství. Pole a políčka získali lidé pokácením lesů, potřebu vody pak naplnila blízkost potoků a řek.

Spojení mezi obcemi tvořila síť cest a později silnic vedoucích od jedné obce ke druhé. Podél těchto cest se pak v obcích stavěly další a další domy.





## Dopravní značky, dopravní kázeň

Dopravní ruch musí být řízen, aby nenastal nepřehledný zmatek. Neštěstí na silnicích přibývá, a proto ve všech obcích, i v těch s menším provozem, musí se všichni lidé řídit dopravními značkami.

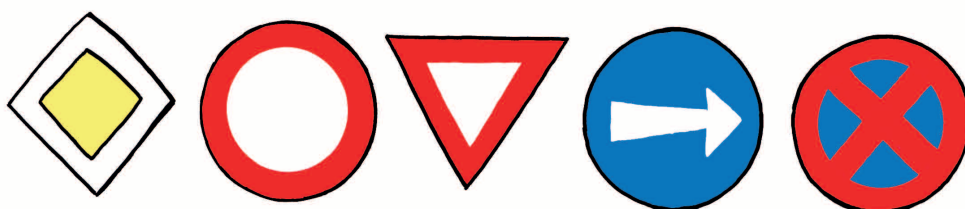
Protože i ti nejmenší žáci školy se podílejí na dopravním ruchu obce jako chodci, budeme si prozatím pamatovat, že jsou značky, které dávají výstrahu – výstražné, zakazující – zákazy, prikazující nebo ty, co něco vysvětlují nebo radí – informační.



*Nakresli dopravní značky, které jsou na silnici a ulicích v okolí tvé školy. Vysvětli, co znamenají.*



*Viděl jsi křižovatku řízenou světelnými signály? Kde?*



## Spojení obce se sousedními obcemi

Někteří spolužáci dojíždějí denně do školy, někteří rodiče do zaměstnání. Někdy se vypravíme za svými příbuznými či známými, kteří žijí daleko od nás. Často jim potřebujeme dát nějakou zprávu.

Pro všechny tyto případy je nutné spojení obce se sousedními obcemi i do dalších míst. V minulosti nebylo tolik možností spojení s okolím jako dnes – chodilo se pěšky, jezdilo na koni nebo na voze, až v předminulém století byla do mnoha obcí zavedena železnice.

Rychlým a užitečným služebníkem je telefon, s jehož pomocí můžeme hovořit nejen s kamarádem v sousedním domě, ale i s lidmi za oceánem. Rychle můžeme komunikovat pomocí sms zpráv z mobilního telefonu, nebo e-mailem prostřednictvím počítače. Důležité, osobní dopisy a balíky posíláme poštou. Každá pošta má své směrovací číslo, které se uvádí do adresy.



# Dopravní nehoda

Protože jsou děti účastníky silničního provozu, mohou se zde stát svědky nebo dokonce účastníky dopravní nehody. Často ji zavíní svojí neopatrností řidiči, ale i chodci. Mezi chodci jsou to často právě děti.

## Důležitá telefonní čísla:

Policie..... **158**

Záchranná služba..... **155**

Hasiči ..... **150**

Tísňové volání ..... **112**

(jednotné evropské číslo)

Dopravním nehodám lze ale předcházet. Především dodržováním pravidel silničního provozu, ale také opatrností při přecházení vozovky, nebo dokonalým vybavením jízdního kola.

Jestliže však už k dopravní nehodě dojde, mohou pomoci i děti. Nejspolehlivěji pomohou, když přivolají co nejrychleji někoho dospělého. Ten zařídí vše nezbytné, přivolá policii a záchrannou službu. Někdy, když auto hoří, nebo je nutné zraněné z vozu vyprostit, jsou přivoláni hasiči. Může se stát, že žádná dospělá osoba není k dosažení. Potom se musíte zachovat jako dospělí a pomoc přivolat sami.



*Přestože jsou tato telefonní čísla v každém telefonním seznamu, zapiš si je raději hodně hluboko do své paměti!*



*Viděl jsi někdy dopravní nehodu?*

*Co se stalo?*

*Předved' telefonický hovor při ohlášení dopravní nehody. Kam budeš volat?*

*Jak se máš chovat jako chodec?*

*Jak přecházíš ulici?*

*Víš, jak se chovat na zastávce autobusu?*

*Na co musíš dbát jako cyklista?*



## Radnice, obecní úřad

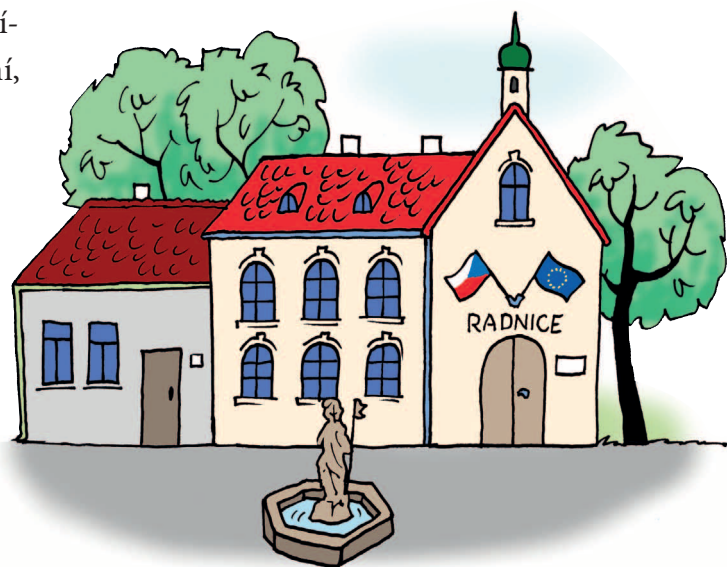
Všechny obce a život v nich řídí samospráva obce, kterou tvoří lidé, které si zvolili občané ve volbách. Říkáme jim zastupitelé. Ti pak ze svého středu zvolí starostu a ve větších obcích také radu obce. Starosta pak stojí v čele obecního či městského úřadu.

Úkolem zvolených zastupitelů je, aby po jejich čtyřleté volební období dělali vše potřebné, co občanům pomáhá ke spokojenému životu. Jejich úsilí zhodnotí pak občané v dalších volbách.

Není toho málo, co mají na práci, například starost

o místní komunikace, zdravotnická zařízení, školy, kulturní a sportovní zařízení, starost o veřejnou dopravu, vodovod a kanalizaci, o dobré životní prostředí, likvidaci odpadů a další oblasti života obce.

Občané by měli městskému úřadu při plnění všech těchto úkolů podle svých možností pomáhat.



## Služby v obci

Mnoho věcí si lidé ve svých domácnostech udělají sami. Někdy však jejich šikovnost nestačí, jindy si chtějí ušetřit námahu a čas. Použijí tedy služeb poskytovaných pracovníky příslušné profese. Ne každý si poradí s kapajícím kohoutkem, málokdo vymaluje byt a opravu televizoru můžeme svěřit jen odborníkům.

Obchody, čistírna oděvů, autoopravna, kadeřník, krejčovství, klempíř, elektrikář, švadlena; to je jen námatkou několik služeb, které lidé v obci vyhledávají.

Mezi služby pro občany řadíme i služby pošty a banky, například spořitelny. Platí, že čím více je dobrých služeb v obci, tím lépe a spokojeněji tam lidé žijí.



*Které služby využívá vaše rodina nejčastěji?*

*Které služby jsou u vás v obci?*

*Za kterými službami musí občané jezdit jinam?*

*Které služby poskytují ostatním občanům tví rodiče, příbuzní a známí?*



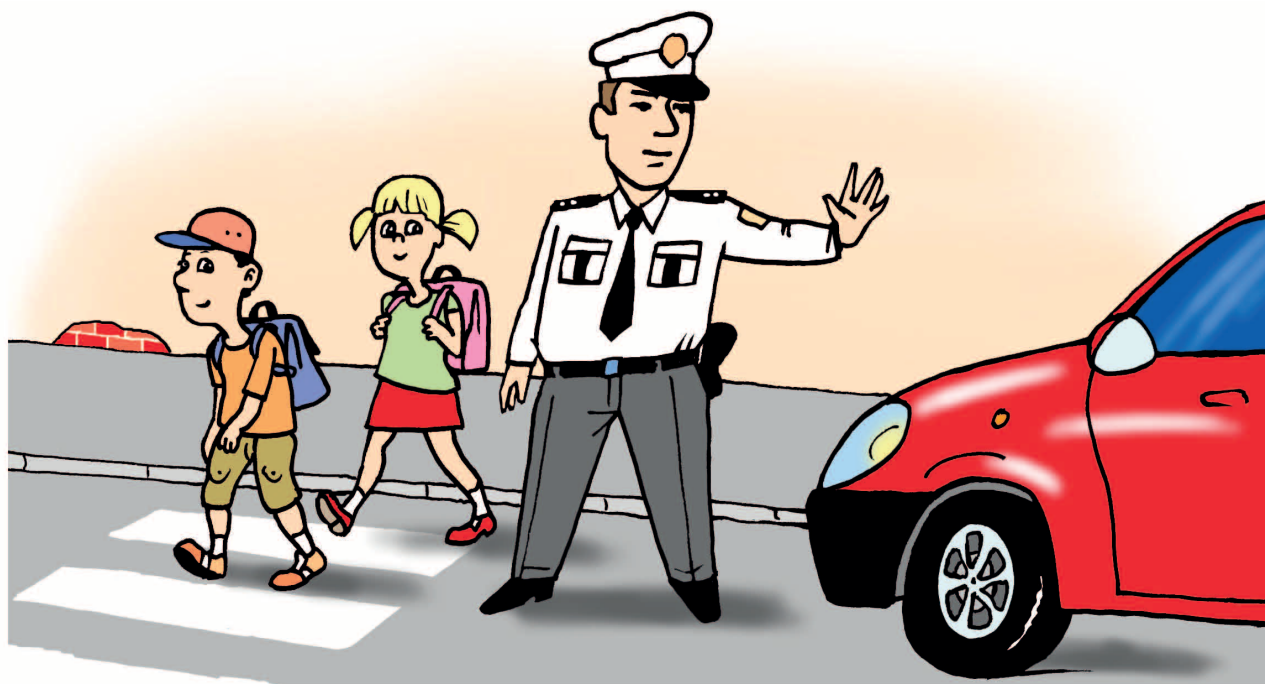


## Zdraví a bezpečnost občanů

Zdraví je největší a nejcennější bohatství každého člověka a zdraví občanů je důležité pro každý stát. Zdravé děti chodí pravidelně do školy, zdraví občané pracují v továrnách a podnicích.

Nemoc dětí i dospělých výrazně zasahuje do jejich života. Péče o zdravotní zařízení je proto jeden z hlavních úkolů státu.

O bezpečnost občanů se stará Policie České republiky, v některých obcích jim pomáhá obecní či městská policie.



## Kultura a sport v obci

Většina lidí v našem okolí jsou lidé kulturní. Dovedou ocenit vzdělání, rádi čtou, vkusně se oblékají. Téměř každá domácnost má knihovnu, rozhlasový přijímač, televizor, sbírku CD s hudbou, kterou členové domácnosti poslouchají. V bytech najdeme obrazy, sklo, porcelán a jiné věci, které si lidé pořízují pro radost.



Mezi důležité chvíle života občanů patří čas věnovaný sportu. O jeho dobrém vlivu na naše zdraví nikdo nepochybuje.

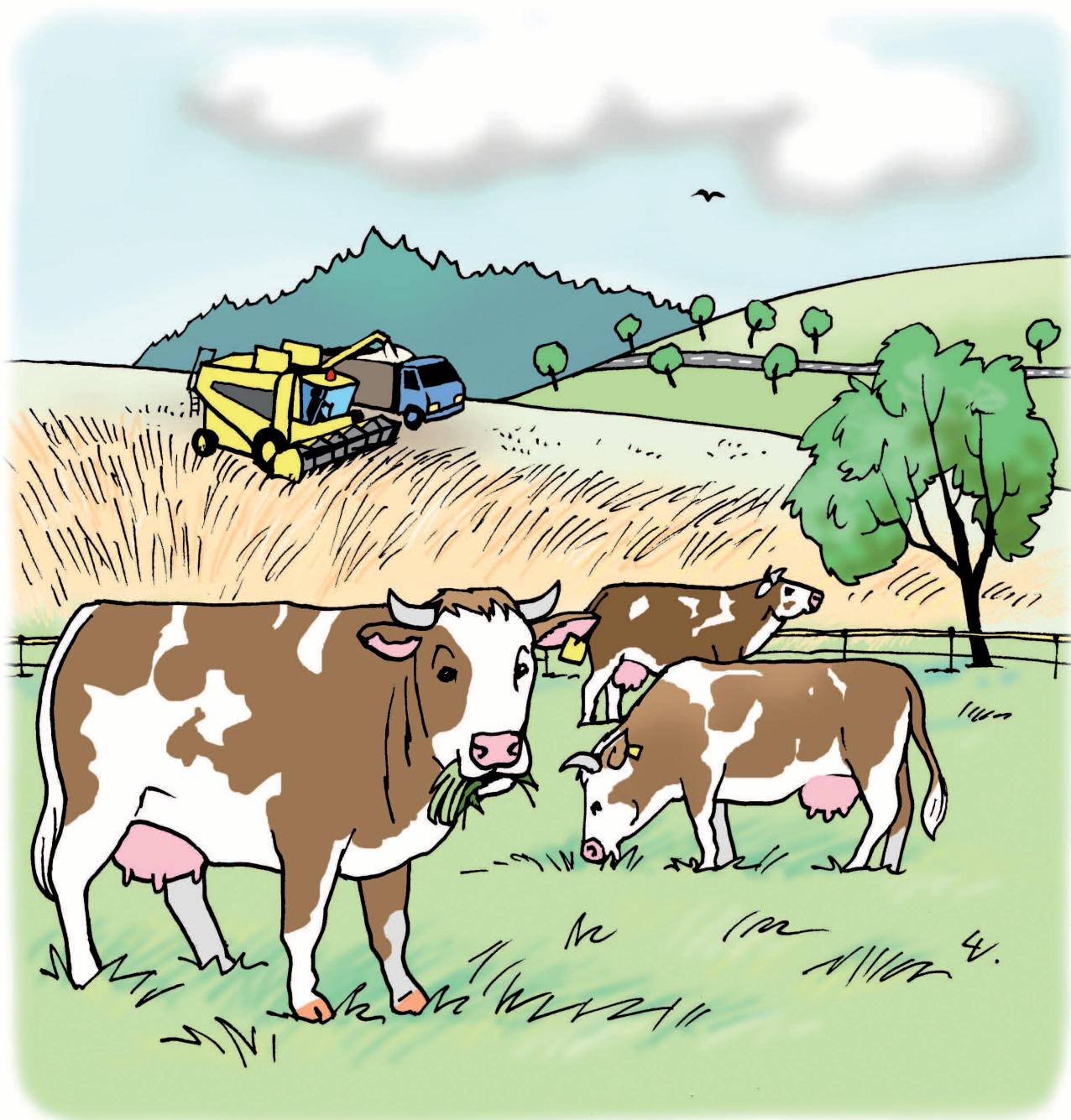


## Zemědělství v obci

Zemědělství je činností člověka, která jej provází od nepaměti. Vedle pěstování řady plodin chováme i domácí zvířata. Právě práce lidí v zemědělství zajišťuje výrobu potravin.

Na rozdíl od těžké práce v minulosti je dnes práce v zemědělství sice často namáhavá, ale díky moderním strojům a zařízením pracuje v zemědělství mnohem méně lidí, než tomu bylo za časů našich prarodičů.

Vedle chovu hovězího dobytka, prasat, ovcí a drůbeže se zemědělci v regionu zabývají pěstováním řady zemědělských plodin. To se děje převážně prostřednictvím velkých zemědělských podniků, zatímco práce na malých farmách se často zaměřuje na ekologické zemědělství bez použití průmyslových hnojiv.



## Výrobní podniky v obci

Rodiče některých žáků školy pracují v úřadech, ve zdravotnictví, jako řidiči, v obchodech i v zemědělství. Někteří také samostatně podnikají – ve stavebnictví, ve službách, kovovýrobě. Mnoho lidí pracuje ve výrobních podnicích.



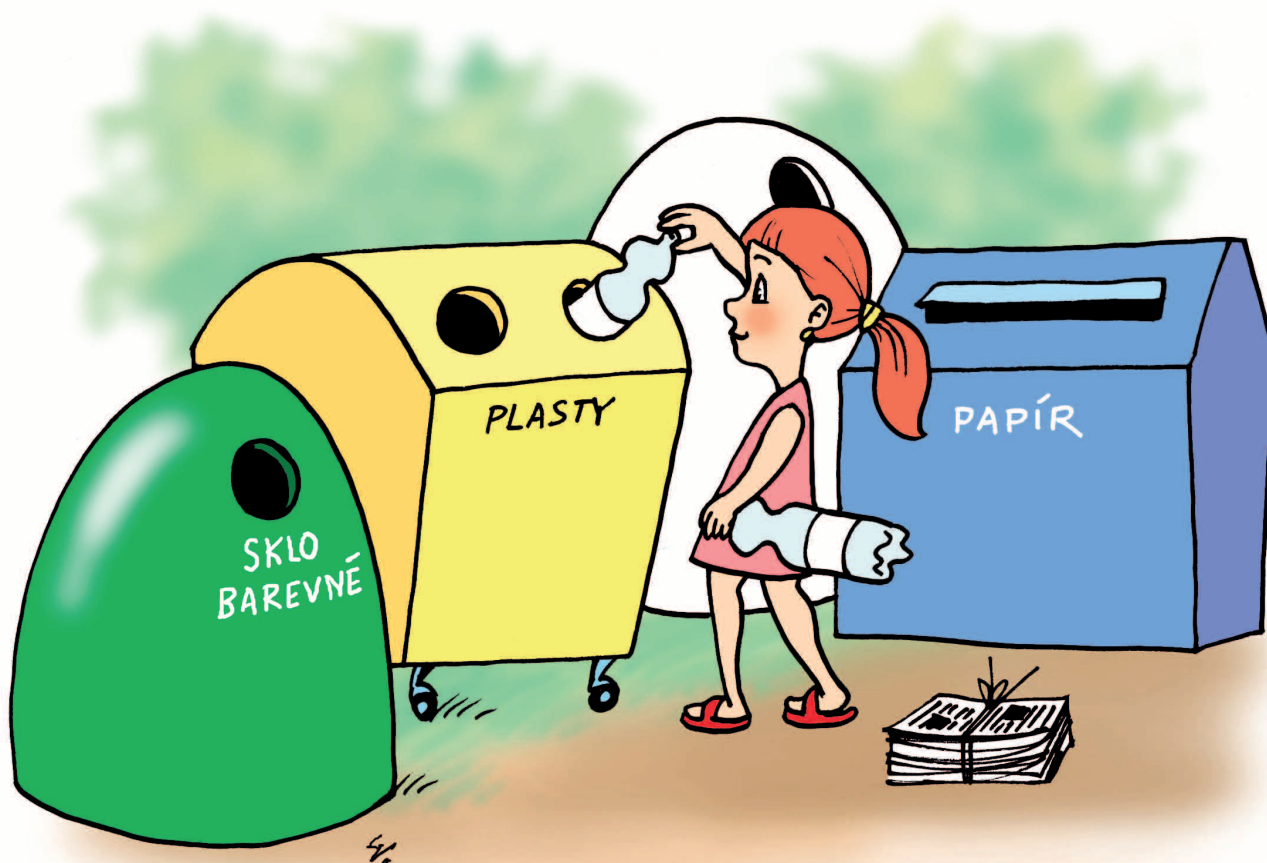
## Životní prostředí v obci

Člověk ve svém životě spotřebovává mnoho surovin, stejně jako produkuje velké množství odpadů. Při průmyslové výrobě bývá ohrožen vzduch, voda, půda, rostliny i živočichové. Vedle krajiny lesů, polí a luk existují i krajiny činností lidí hodně poškozené.

Z tohoto důvodu je třeba přírodu chránit, abychom uchovali zdravé životní prostředí pro všechny živé tvory a hlavně pro lidi, kteří budou na zemi žít po nás. Ochrana životního prostředí je nezbytná.

Splaškové vody z kanalizace nemůžeme vypouštět do volné přírody, ale musíme čistit v čistírnách odpadních vod, odpad z domácností třídíme tak, aby do spaloven či na skládky byl odvážen jen ten, který už nedokážeme využít.

Ve třídění odpadů v domácnostech často nejvíce pomáhají děti v domácnostech a žáci škol.





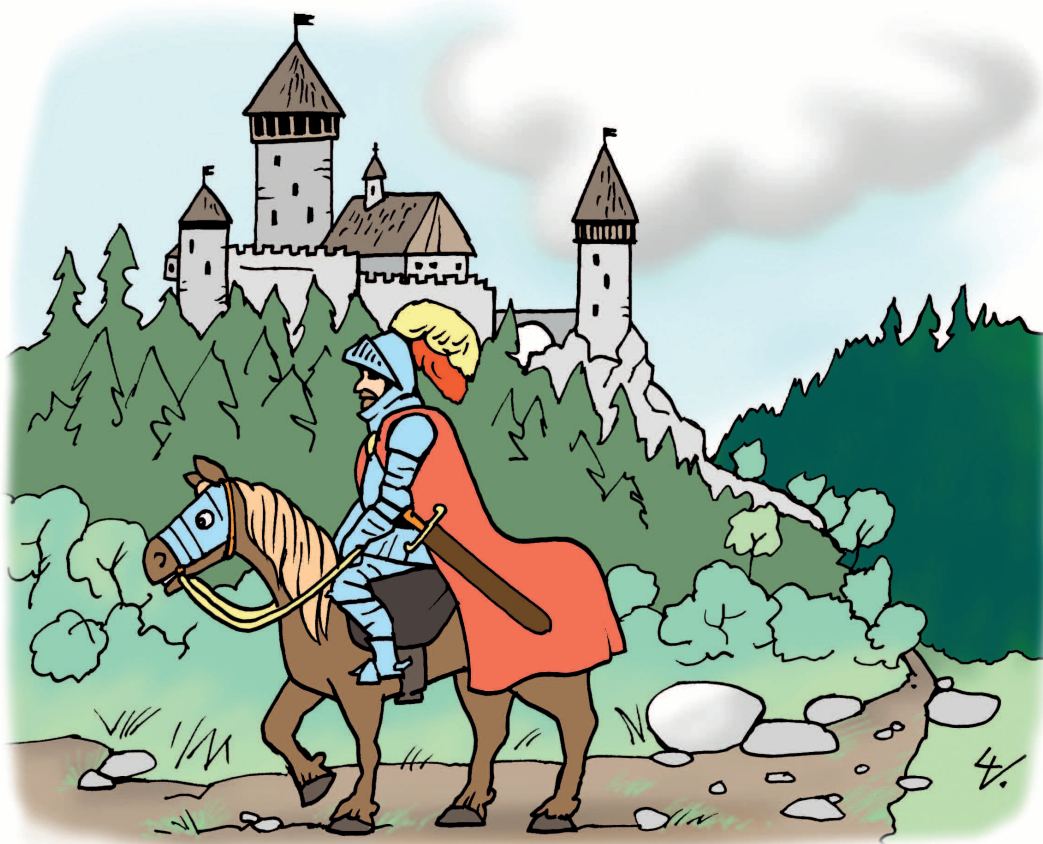
## Co víme o minulosti obce

Každá obec má svoji minulost – historii několika století. V krajině najdeme vedle zřícenin hradů i mnoho pozůstatků zaniklých obcí, dnes již jen hromad kamení v polích či lesích.

Mnoho původně malých obcí se rozrostlo do velikosti měst. Výstavba nových domů v některých obcích pokračuje rychleji, jinde pomaleji. Na místě starých domů rostou nové, řada starších domů je opravována či přestavována.

Naši předkové zažívali často těžké doby, v historii obce však najdeme i úspěchy a také mnoho významných rodáků.

Historii své obce by měl znát každý. Děti se dozvídají hodně prostřednictvím vyprávění starších lidí a příbuzných nebo z různých pověstí.



## Pověsti o obci a okolní krajině

Každá obec má své pověsti, které dědečkové či babičky vypravovali svým vnukům. Když děti zestárlý, zase je předávaly svým vnoučatům. Sem tam si něco přidaly, leckdy se o některé události začala vypravovat pověst nová.

Tak máme pověsti plné pohádkových postav i nepohádkových příběhů. Určitě jste z místa vaší obce nějakou slyšeli. Umíte ji vyprávět?



## Poznávání okolní krajiny

Naše vlast je krásná. Střídají se tu roviny v blízkosti řek s kopcovitou krajinou i horami. Podle zásahu činnosti člověka do krajiny rozlišujeme několik typů krajiny:

### Přírodní krajina

Tak říkáme krajině kopců, vrchovin, či hlubokých lesů málo poznamenané činností lidí.

### Kulturní krajina

Pokud je krajina na první pohled ovlivňována činností lidí, jako je například zemědělská činnost, hovoříme o krajině kulturní. V ní člověk hospodaří.

### Lesohospodářská krajina

Je krajina člověkem vysazených lesů, které nahradily původní porost. Je určena k těžbě dřeva. Vytěžený les je nahrazen výsadbou nového. Nerovnováha mezi těžbou dřeva a výsadbou nového lesa může krajinu velmi poškodit.

### Zemědělská krajina

Je krajina polí, pastvin, luk, případně vinic či chmelnic. Velkoplošná zemědělská výroba a necitlivé postupy při setí a sázení hospodářských rostlin mohou vést k erozi půdy, která je nenahraditelná.



## Umělá krajina

### Těžební krajina

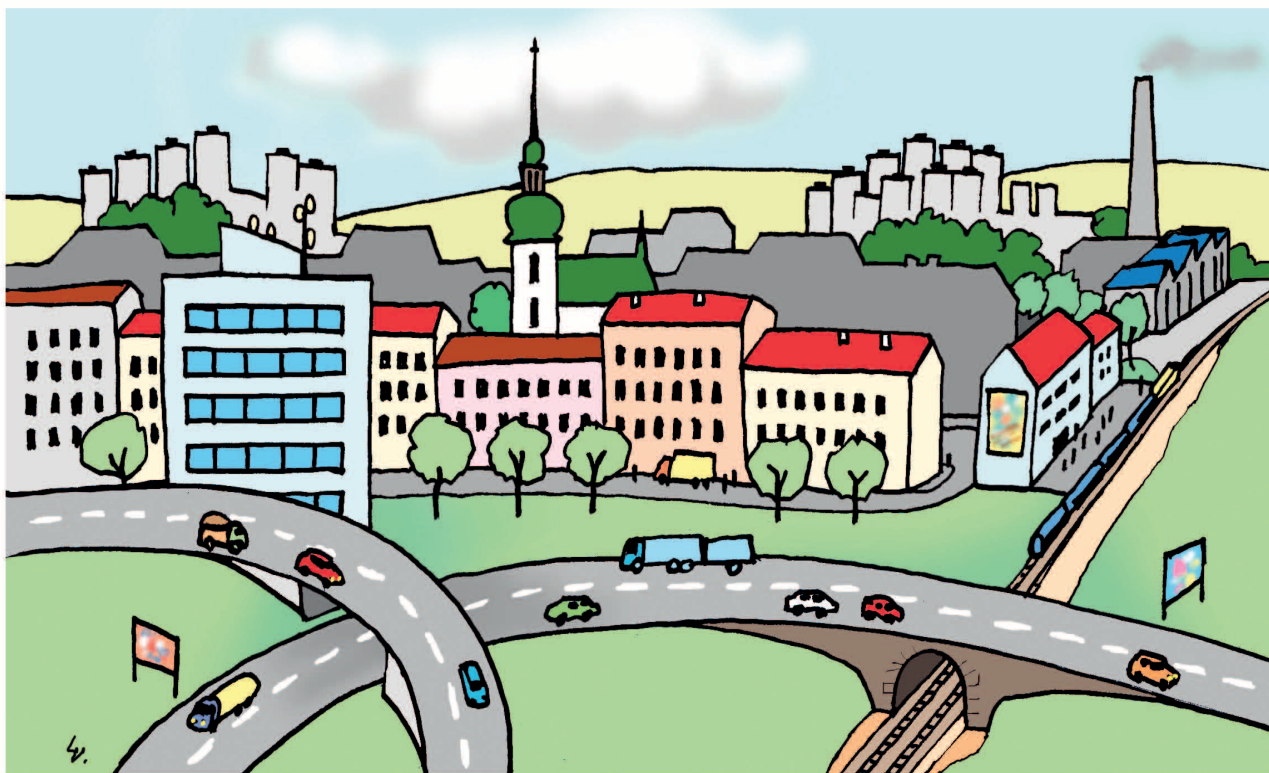
V některých částech naší země se těží důležité horniny a nerosty. Takovou krajinu je po ukončení těžby zase třeba navrátit přírodě.

### Průmyslová krajina

Krajina průmyslová je plná továrních budov, hal a skladů, silnic a železnic s provozem způsobujícím zátěž životního prostředí.

### Městská krajina

Je krajina domů, bloků domů, ulic a náměstí, obchodů a nádraží. Je to krajina nejvíce pozměňená lidskou činností.



## Vody v krajině

Voda je nositelkou života. Při jejím nedostatku rostliny i živočichové hynou. V našem kraji je poměrně dost srážek, protože zde často prší. Nejlepší zásobárnou vody je les, který vodu zadržuje. Plocha lesů však není velká. Z tohoto důvodu je nutné, aby vytěžené dřevo v lesích bylo nahrazeno mladým lesem.

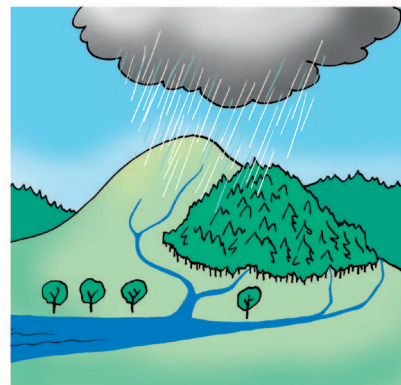
Po deštích se zadržovaná voda vпитá do země, vzniká tak podzemní zásoba vody. Na některých místech vyvěrá jako pramen a vytváří potůček stékající do údolí. Postupným sloučením více potůčků vzniká potok. Ze soutoku několika potoků se stává řeka.



## Co dokáže déšť

Jak jsme si již řekli, déšť dává krajině vláhu, doplňuje zásobu podzemní vody. Je-li však liják prudký, nestačí půda vláhu přijmout, začínají se v ní tvořit stružky a voda odplavuje písek, kamínky a půdu. Strhává i větší kamínky, a to vše odnáší rozvodněnými koryty potoků.

Nestačí-li koryta potoků vodu přijmout, voda se rozlévá do okolí a vznikají povodně.



## Čistota pramenů a zdrojů pitné vody

Když víme, kolik stojí voda, která nám teče doma z kohoutku, uvědomíme si, že voda nějakou cenu má. Teprve tehdy, když za ni citelně zaplatíme, začínáme šetřit.

Čistá voda však nikdy nebyla samozřejmost a její zavedení až ke kohoutku v bytě už vůbec ne. Dříve si lidé nosili vodu ze studánky nebo ze studny. Dodáním vody do bytu však práce vodohospodářů nekončí. Ještě je nutné odvést odpadní vodu kanalizací a vyčistit ji.

Přestože největšími odběrateli vody jsou velké provozy, může i opravený kapající kohoutek v bytě ušetřit docela významné množství vody, které je třeba jinde.

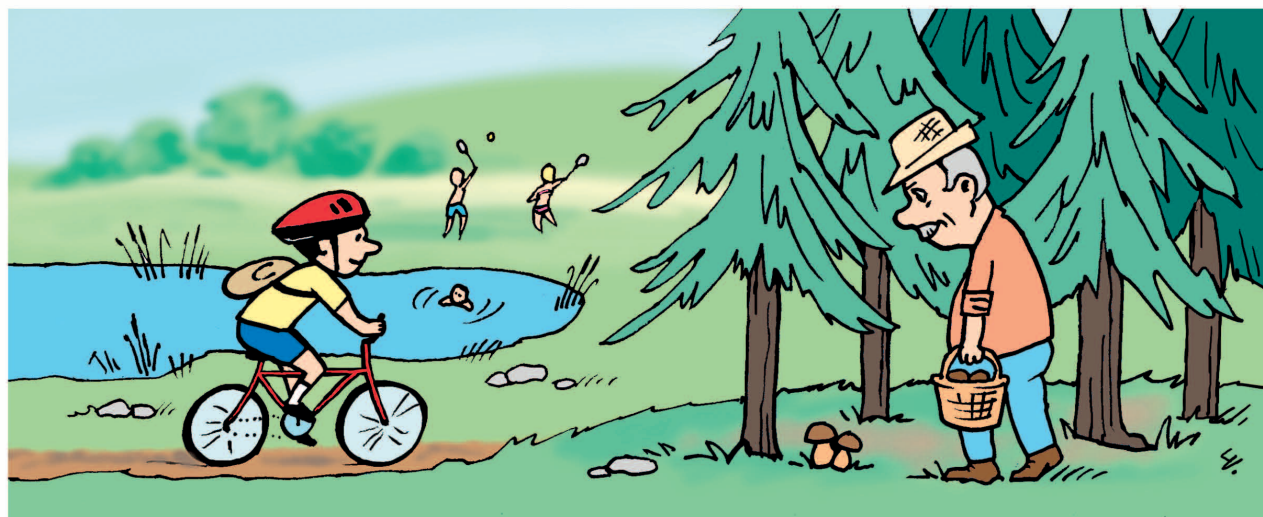
Mytí auta u potoka, olej vypuštěný na zem, to považujeme za zločin páchaný na nás všech. Pro pachatele takovýchto činů nehledíme omluvu!

Již dnes je možné potravu pro malé děti připravovat pouze z vody z hlubokých vrtů na několika místech v naší zemi a dodávané do obchodů v lahvích. Dělejme vše pro to, abychom nemuseli pro veškerou pitnou vodu jezdit do vysokých hor.

## Rekreační oblasti v obci a okolí

Říká se, že nejenom prací živ je člověk. Toto přísloví nám připomíná, že je třeba i odpočívat.

Ve venkovské krajině je celá řada míst, kde je možné odpočívat i aktivně. Například jízdou na kole, vycházkami, koupáním, lyžováním a pobytem v přírodě.



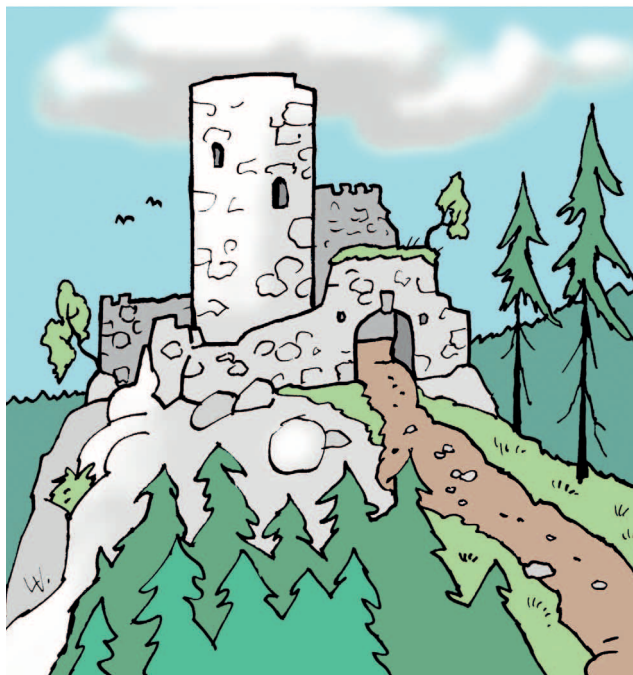
## Historické památky v krajině

Život našich předků připomínají do dnešních dní různé stavby, které si lidé stavěli z nejrůznějších důvodů.

Na kopcích můžeme najít zříceniny nebo dosud zachovalé hrady jako opevněná sídla dřívějších pánů. Ti si později nechali stavět mnohem honosnější a pro bydlení vhodnější zámky.

Pro bohoslužby bylo postaveno mnoho kostelů a kaplí, kolem cest nacházíme řadu křížů a božích muk. Nežrádka na těchto stavbách najdeme i letopočet, kdy byly postaveny.

Ve městech můžeme vidět staré měšťanské domy, na venkově pak zachovalá selská stavení stavěná ze dřeva.



## Jak se obec a okolí mění

Dnes, v době mobilních telefonů, internetu, satelitní televize a robotů v továrnách zapomínáme, že ještě nedávno tyto technické vynálezy člověk neznal.

Automobilová doprava zkrátila vzdálenosti a události z celého světa máme díky internetu a televizi takřikajíc z první ruky.

Stísněné a po večerech temné domy bez elektřiny, prašné cesty, vozy tažené koňmi, školáci docházející do školy bez bot. To je obraz ani ne sto let starý.

Rozhlédněme se po svém okolí a zkusme se zamyslet, jak se naše obec a náš domov změnily. Určitě vám při tom pomohou při vyprávění vaši rodiče nebo dědečkové a babičky.





# 4.

# Orientace v místní krajině

## Domov a svět

Prohlédněte si pozorně obrázek krajiny. Povězte, co všechno vidíte. Určitě jste si všimli, že obrázek krajiny je vám důvěrně znám. Vždyť tato krajina je krajem vašeho domova. Poznáváte ji při cestě do školy, při svých prázdninových toulkách, na vycházkách s rodiči.



*Jak vypadá krajina v okolí vašeho domova, školy?*

*Je to krajina rovinatá, či spíše kopcovitá?*

*Je zalesněná, nebo převládají pole a louky?*

*Protéká krajinou potůček, potok, nebo řeka?*

*Protínají krajinu silnice a cesty hustě, nebo řídce?*



## Okolí školy

Škola leží v dolní části obce. Vedle školy je školní a dětské hřiště, které zastiňují tři vzrostlé lípy. Mezi školou a hřištěm teče Rohozenský potok. Hřiště od potoka odděluje živý plot z jehličnatých stromů.

Kolem školy vede silnice. Je tu také zastávka autobusu.

Před školou stojí památník obětem padlým ve druhé světové válce.





Přejdeme-li silnici, dojdeme k druhému pomníku, který připomíná vznik Československé republiky, prvního prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka a oběti první světové války.

Hned za školou stojí hasičská zbrojnice. Byla postavena v roce 1890. Šikmo přes silnici dojdeme k požární nádrži.

Z oken školy je vidět věž nedalekého kostela. Kostel svatého Erasma je nejstarší stavbou v Rohozné. Byl postaven přibližně před 700 lety, v první polovině 14. století.



*Co se vám v okolí školy líbí? Co by se tam mohlo zlepšit?*

*Které stromy rostou blízko školy? Znáš dobře okolí své školy? Popiš je.*

*Popros své rodiče nebo prarodiče, aby ti vyprávěli o svých školních letech.*



## Okolí domova

Téměř všichni obyvatelé Rohozné bydlí v rodinných domech. Kolem každého domu je zahrádka – někde úplně malá, jinde velká. Některými zahrádkami protéká Rohozenský potok, některé leží na kopci.

Na dolním konci obce stojí jedna „bytovka“ se čtyřmi byty.



*Kde stojí váš dům? Máte zahrádku? Které rostliny tam pěstujete?*

*Jak vypadá váš dům? Je v okolí vašeho domova něco zajímavého?*

*Co se vám v okolí domova líbí a co ne?*



## Na vyhlídce

Místo, z kterého můžeme dobře sledovat krajinu, označujeme jako vyhlídku. Čím výš takové místo je, tím větší část krajiny můžeme spatřit. Vše, co můžeme z vybraného stanoviště vidět, nazýváme obzor.

Vydeme-li na kopec Na Drahách s nadmořskou výškou 647 m, otevře se nám výhled do širokého okolí.

V údolí pod sebou vidíme pouze několik rohozenských domů. Většina jich je ukryta za stromy. Podíváme-li se přes Rohoznou na západ, uvidíme pole a roztroušené lesíky.

Při pohledu na jihozápad zahlédneme v dálce vysílač a meteorologickou stanici u obce Nedvězí.

Na jih od Rohozné zahlédneme mezi lesy hlásku a střechy svojanovského hradu.

Největší výhled se otevírá směrem k východu. Vidíme vesnice Banín, Radiměř a kostel Hradce nad Svitavou.

Několikrát do roka, při velmi dobrém počasí, je na východě ve velké dálce vidět vysílač na Pradědu – nejvyšší hoře Jeseníků.



*Kde je nejlepší místo pro pozorování dalekého okolí?*

*Odkud můžeme dobře vidět horní část Rohozné?*

*Z kterého místa je dobře vidět rohozenský kostel?*



## Poloha obce v krajině

Na vyhlídce jsme zjistili, že Rohozná i okolní obce leží v krajině kopcovité a že se kopce a údolí táhnou do velké dálky všemi směry.

Rohozná leží v údolí podél Rohozenského potoka. Celou vesnicí prochází silnice, většina domů je postavena blízko ní. Obec se svažuje z kopce od horního k dolnímu konci.

Nejvyšší místo je křižovatka silnic ve směru na Poličku a Svitavy (nadmořská výška je asi 610 m), nejnižší místo je dolní rybník (nadmořská výška asi 560 m).

K Rohozné patří také osada Manova Lhota, která leží jihozápadně od Rohozné ve vzdálenosti přibližně 2 km. Do Manovy Lhoty se z Rohozné dostaneme přímo polní cestou z dolní části obce. Kdybychom chtěli jet po silnici, musíme jet téměř do Svojanova, odbočit na Hamry a vyjet do příkrého kopce do Lhoty.

V minulosti (rok 1900) žilo v Manově Lhotě 135 obyvatel. Dnes tam žije 13 obyvatel a některé domy jsou využívány jen k rekreaci.

Na sever a severozápad jsou zalesněné kopce, které Rohoznou převyšují. K východu a severovýchodu krajina klesá do údolí. Tato místa obdělávají zemědělci – jsou tu pastviny a pole.



*Který kopec u Rohozné je nejvyšší? Jak se dostaneme do Manovy Lhoty?  
Jaký je výškový rozdíl mezi horním a dolním koncem Rohozné?*

## Sousední obce

### Radiměř

Obec Radiměř leží severně od Rohozné v nadmořské výšce 485 m. Má asi 1 100 obyvatel. V obci se nachází škola a školka. Historickou památkou je kostel sv. Anny.

### Stašov

Západně od Rohozné leží vesnice Stašov. Žije tam okolo 240 obyvatel.

V obci se nachází kostel Nanebevzetí Panny Marie, který je unikátní tím, že má oltář orientovaný směrem na západ. Ve stašovském lomě se těží kámen.

V obci a okolí je 13 rybníků. Rybaření je možné v rybníku uprostřed vesnice.

### Svojanov

Městys Svojanov se nachází jižně od Rohozné. Obec je tvořena z několika částí: Svojanov-Městečko, Starý Svojanov, Předměstí, Dolní Lhota, Studenec, Hutě, Korýtko. Žije zde asi 400 obyvatel. Obcí protéká řeka Křetínka.

V Městečku se nachází nově opravený barokní kostel sv. Petra a Pavla, ve Starém Svojanově kostel sv. Mikuláše z počátku 14. století. Na kopci jižně od Svojanova je poutní místo s kaplí sv. Maří Magdaleny (Majdalenka).

Nad Městečkem se vypíná hrad Svojanov, který je vyhledávaným turistickým cílem. Je tam i možnost ubytování.

Pracovní příležitosti pro obyvatele jsou v továrně na výrobu dlažby a obkladů. V bývalém kamenolomu můžete uložit kovový odpad, který se dále zpracovává.

### Banín

Obec Banín se nachází východně od Rohozné v nadmořské výšce 454 m. Žije zde asi 300 obyvatel. Historickou památkou v obci je gotický kostel sv. Barbory.

V obci jsou zemědělské farmy, kde se chová dobytek.

### Lavičné

Vesnice Lavičné leží východně od Rohozné, jižně od Banína. Žije zde 120 obyvatel. Obcí protéká Bělský potok.

## Nejbližší města

### Bystré

Nejbliže k Rohozné – jihozápadně ve vzdálenosti asi 10 km – leží malé město Bystré. Žije tam jenom asi 1 700 obyvatel.

Renesanční zámek je v současné době sídlem Domova na zámku Bystré. Je určen pro osoby s mentálním postižením.



Ve městě se nachází malá barokní radnice, barokní kostel sv. Jana Křtitele, několik barokních soch a Brtounova chalupa z roku 1723, kde je muzeum s expozicí obuvnické výroby.

## Polička

Ve vzdálenosti asi 13 km severozápadně od Rohozné se rozkládá v nadmořské výšce 555 m město Polička. Žije tam asi 9 tisíc obyvatel.

Polička byla založena ve 13. století Přemyslem Otakarem II. Později se stala královským věnným městem. Má zachovalé hradby s 19 věžemi.

Ve věži novogotického kostela sv. Jakuba se narodil v roce 1890 hudební skladatel Bohuslav Martinů. Je pohřben na hřbitově u kostela sv. Michala.

K významným památkám patří budova barokní radnice, před kterou stojí morový sloup se sochami J. F. Pacáka.

Do Poličky jezdí lidé z vesnic za prací, za kulturou a sportem.

## Svitavy

Město Svitavy leží severně od Rohozné ve vzdálenosti asi 18 km v nadmořské výšce 435 m. Žije tam asi 17 500 obyvatel.

Město Svitavy je obcí s rozšířenou působností pro Rohoznou – to znamená, že lidé z naší vesnice sem jezdí jednat na úřady.

Město vzniklo u řeky Svitavy na přelomu 12. a 13. století. Pýchou města je náměstí s podloubím, budované postupně od 16. století, opravené v 90. letech 20. století. K památkám patří 3 kostely a červená knihovna – Ottendorferův dům.



*Které vesnice leží nejbližší k Rohozné? Jaké památky se v nich nacházejí?*

*Vyprávěj o hradu Svojanově.*

*Jaké průmyslové podniky znáš v Poličce a ve Svitavách?*

*Byl jsi někdy v divadle v Poličce nebo ve Svitavách? Vyprávěj.*

*Jaké památky se nacházejí ve Svitavách, v Poličce, v Bystrém?*



## Hlavní části obce

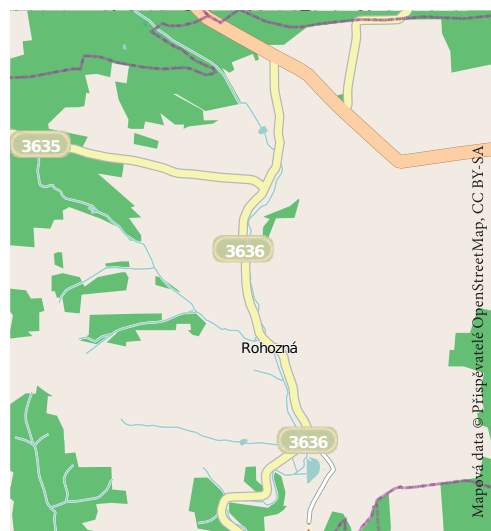
Obec Rohozná vyrostla podél hlavní cesty. Je dlouhá asi 3 km.

Horní část obce se nazývá Familie. Domy jsou tu postaveny u silnice těsně jeden vedle druhého.

Ulice od hlavní silnice ke stadionu je nazývána Ševcovská ulička, někdy i ulice Ke Stadionu.

Po pravé straně silnice vedoucí od obecního úřadu ke Stašovu je část nazývaná Vinohrady.

Uprostřed obce vedle pošty vede cesta vzhůru do kopce do části nazývané Na Bídě.



V dolní části obce se vesnice rozšiřuje ulicemi a uličkami směrem ke kostelu a dále k rybníku. Dolní část obce při silnici se nazývá Hájenství.

Sejdeme-li „U Zrcadla“ neboli „V Zatáčce“ z hlavní silnice a pokračujeme směrem k lesu na Svojanov, ocitáme se v části obce zvané Šest chalup a odtud vidíme domky zvané Čihadlo.



*Kdo z vás bydlí na Familiích, na Vinohradech, na Chrástce, Na Bídě?*

*Jak se nazývá část obce, kde bydlíš (kde bydlí tví spolužáci)?*

*Kde jsou nejnovější domy?*

*Popiš, kde jsou kapličky, sochy.*



## Uliční síť

Rohoznou prochází silnice, u které stojí nejvíc domů.

Ulice a uličky v Rohozné nemají oficiální názvy.

Mezi lidmi se vžily názvy Milionářská ulice, Familie, Ševcovská ulička (Ke Stadionu), Na Chrástce, Vinohrady, Pod Chaloupkama, Na Bídě, Za Starou poštou, U Splavu, Na Hrázi, Šest chalup, U Zrcadla, Čihadlo, Hájenství.



*Ukaž výše jmenovaná místa na plánu obce.*

*Pojmenuj místo, které na plánu obce vidíš.*



## Spojení obce se sousedními obcemi

Dopravní obslužnost obce zajišťují autobusy. Rohozná má spojení se Svitavami, s Políčkou a s okolními obcemi (Svojanov, Stašov, Pomezí, Banín, Radiměř, Hradec nad Svitavou a některé další).

Železniční trať se Rohozné vyhnula. K vlaku je nutno dojet buď do Hradce nad Svitavou, kde zastavují jen osobní vlaky nebo do Svitav, kde staví i některé rychlíky.

Obyvatelé Rohozné cestují nejčastěji vlastními automobily.

Ve střední části Rohozné se nachází budova pošty. Odtud mohou lidé odesílat dopisy, pohlednice, balíky. Je možné si zde zřídit bankovní účet, vybírat a ukládat peníze, platit složenky. Poštovní doručovatelky roznášejí obyvatelům dopisy.

Poštovní směrovací číslo je 569 72.

V místní knihovně je pro návštěvníky k dispozici internet.



*Kudy se dostanete do Stašova, Banína, Radiměře, Svojanova?*

*Přes které vesnice jezdíte do Políčky, do Svitav?*

*Napiš svoji poštovní adresu. Používáš e-mail?*



## Radnice, obecní úřad

Budova, kde je nyní obecní úřad, byla postavena v roce 1906 jako druhá škola v Rohozné. Vyučovalo se v ní přesně 100 let. V roce 2010 se celá budova opravovala a přestavovala. Nyní v ní sídlí obecní úřad, místní knihovna, ordinace praktických lékařů a klubovna.

Na obecní úřad se vchází vchodem od silnice. Kanceláře pana starosty a účetní jsou v prvním patře.

Obecní úřad se stará o dění v obci – stará se o školu a školku, dětské hřiště, autobusové zastávky, zajišťuje osvětlení, dopravu do dalších obcí. Podporuje kulturní život v obci tím, že spolupracuje se spolky a pořádá kulturní akce.



*Kde stojí budova obecního úřadu?*

*Jak se jmenuje pan starosta?*

*Znáš jména některých dalších členů zastupitelstva obce?*

*Co patří k úkolům obecního úřadu?*



## Zdraví a bezpečnost občanů

Zdravotní středisko je ve stejné budově jako obecní úřad.

Je tady ordinace praktického lékaře pro děti a ordinace lékaře pro dospělé. Lékaři v Rohozné léčí akutní i dlouhotrvající onemocnění, provádějí preventivní prohlídky, očkování a podobně.

Na složitější vyšetření musejí jezdit rohozeňští obyvatelé do měst – do Svitav, do Litomyšle, ...

O starší spoluobčany se stará pečovatelka z občanského sdružení Domov Bystré. Obstarává nákupy, dovoz obědů, léků a zdravotních pomůcek. Vozí staré lidi k lékaři.

O bezpečnost občanů se stará obecní úřad a policie České republiky.

K bezpečí občanů přispívá veřejné osvětlení.



*Byl jsi někdy nemocný? Které lékaře jsi navštívil?*

*Jak je možné předcházet běžným onemocněním?*

*Znáš některé tělesně postižené děti nebo dospělé?*

*Jak jim můžeš pomoci?*





## Kultura a sport v obci

Kulturní akce pro děti i dospělé – plesy, karneval, vánoční besídka – se konají ve společenském domě. Ten slouží také jako sportovní sál pro školu, pro tréninky fotbalistů, pro hráče florbalu a další sportovní aktivity.

V budově obecního úřadu je klubovna, kde se konají besedy, přednášky o historii, výtvarné a rukodělné práce. Je tu také obecní knihovna, kde si malí i velcí čtenáři mohou vybrat z bohaté nabídky knih a časopisů.

V horní části obce byl před více než 50 lety vybudován fotbalový stadion. V naší obci má tradici hra fotbalu – hrají žáci i muži.

Hodně lidí se věnuje sportovnímu rybolovu. Ryby se mohou lovit v dolním rybníku.



*Jaké knihy čteš nejraději? Navštívuješ obecní knihovnu?  
Jak se dostaneš od obecního úřadu ke společenskému domu?  
Jak na fotbalové hřiště? Popiš cestu. Sportuješ rád?  
Který sport máš nejraději? Víš, kde se mohou chytat ryby?*



## Výrobní podniky v obci

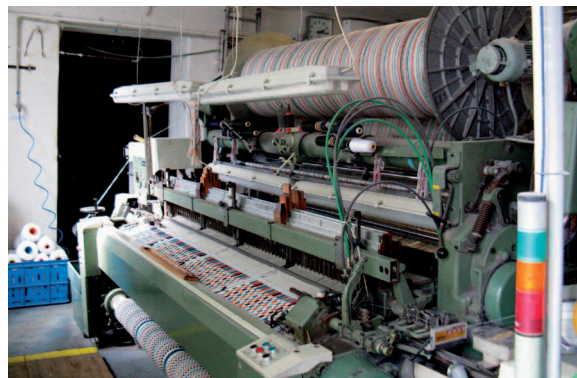
V současné době se v Rohozné nachází pouze jeden výrobní podnik Virgo-CZ. Vyrábí se tam textilní zboží – ručníky, osušky, utěrky. Poskytuje pracovní příležitost pro asi 5 lidí.

V Rohozné bydlí a provozuje svoji činnost několik živnostníků – zedníci, malíři, kadeřnice, zahradník, cukrářka a další.

Jsou tu také malé stavební firmy, které se zabývají stavbami a rekonstrukcemi domů.

Velkou tradici má v Rohozné pokrývačské řemeslo.

Přesto většina obyvatel Rohozné jezdí za prací do měst.



*Znáš nějakého místního zedníka nebo jiného řemeslníka?  
Víš, co dělá pokrývač? Kde pracují tvoji rodiče?*



## Zemědělství v obci

Přestože kraj kolem Rohozné není příliš úrodný, lidé se tu od nepaměti živili zemědělstvím. Pěstoval se tu len, brambory i obilí.

Po zániku zemědělského družstva v Rohozné byla půda navracena původním majitelům. Ti ji většinou odprodali nebo pronajali společnosti Agronea Polička, která na ní hospodaří. Velkou část této půdy zaujímají pastviny pro hovězí dobytek. Na polích se pěstuje převážně řepka olejka, dále brambory a ostatní plodiny.

V obci hospodaří také několik soukromých sedláků. Pěstují brambory, obilí, chovají krávy, ovce a prasata.

Někteří lidé doma chovají slepice, králíky a jiné drobné zvířectvo.

Několik rodin chová také jezdecké koně.

V blízkém okolí Rohozné jsou lesy, které místní obyvatelé obhospodařují. Těží dřevo, vysazují nové stromy, vyřezávají křoviny, vyžínají trávu kolem malých stromků.



*Které zemědělské plodiny znáte?*

*Která hospodářská zvířata znáte a jaký nám dávají užitek?*

*Na kterém poli se letos pěstuje řepka olejka, brambory, obilí a další plodiny?*

*Jak se využívají brambory?*



## Životní prostředí v obci

V krajině kolem Rohozné je čisté ovzduší a zdravá příroda. Nejsou tu totiž továrny, které by svým kouřem a zplodinami ovzduší otravovaly. Spalování uhlí a dřeva v domácnostech je nahrazováno vytápěním plynem. V blízkosti obce nevede žádná silnice I. třídy.

K čistotě ovzduší přispívají stromy a další rostliny v obci. V zahrádkách lidé pěstují ovocné stromy, kolem cest rostou lípy, břízy, javory i jehličnaté stromy. Lesy obklopují Rohoznou z několika stran.

Odpad z domácností se lidé naučili třídit. Na několika místech jsou kontejnery na sklo, plasty a papír. Vysloužilé elektrospotřebiče dávají lidé do místnosti vyhrazené obecním úřadem, odkud jsou pravidelně odváženy k recyklaci. I naše škola pravidelně pořádá sběr papíru v obci.

Nedostatkem je chybějící kanalizace. Odpadní vody z mnoha domácností se i v současnosti dostávají do potoka pouze přes přepadový septik. Jen některé domácnosti mají vlastní čističku odpadních vod.



*Jaké odpady vznikají ve vaší domácnosti? Jak je třídíte?*

*Kde jsou kontejnery na tříděný odpad?*

*Kam se dávají vybité baterie?*

*Jak ty můžeš pomoci chránit a zlepšovat životní prostředí?*



## Co víme o minulosti obce

První zmínky o založení Rohozné jsou ze 13. století a souvisí se vznikem hradu Svojanova. Hrad Svojanov vznikl pravděpodobně v době založení města Poličky (r. 1265). Hrad měl chránit moravskou obchodní stezku a odrážet případné nepřátele. V této době vznikala postupně i Rohozná, protože bylo potřeba stále více robotníků na dostavbu hradu a práci na polích.

Jméno Rohozná je utvořeno od slova rákos. Vysvětlení je snadné. Ves vznikala v dolním konci poblíž hradu, kde se rozkládaly velké rybníky. Kolem rostlo rákosí.

Na počátku 14. století se obec rozrůstala kolem rychty a směrem na sever po obou stranách potoka. Z této doby pochází i kostel svatého Erasma.

V 18. století žili obyvatelé Rohozné asi ve 150 chalupách. Majitel svojanovského panství potřeboval více dělníků a postavil pro německé osadníky dřevěné domky v horní části obce – vznikla Nová Rohozná, nazývaná také Familie.

Rohozná byla největší obcí bývalého poličského okresu. Podle sčítání lidu v roce 1921 měla 2 054 obyvatel. V roce 1945 v přeplněné Rohozné bylo 2 560 obyvatel a 380 domů. Po skončení druhé světové války odešla celá polovina obyvatel do sousedních obcí a Svitav osídlit zemědělské usedlosti a domy po odsunutých Němcích. Počet obyvatel Rohozné v r. 1945 klesl na 1 170.

Od té doby počet obyvatel klesá. V 70. letech 20. století bylo v Rohozné kolem 900 obyvatel. Při sčítání lidu v roce 2001 měla Rohozná 723 obyvatel. V roce 2011 měla Rohozná 671 obyvatel.

Když byli vaši dědečkové a babičky malé děti, žilo se v Rohozné dobře, ale skromně. Většina obyvatel měla kolem svých domů zahrádky, pěstovala ovoce, zeleninu, chovala drobné zvířectvo. Lidé pracovali převážně v zemědělství. Nakupovat mohli ve 4 místních obchodech se smíšeným zbožím, uprostřed vesnice byla prodejna textilu a obuvi, cukrárna a řeznictví.



### Historie školy

Budova naší školy byla postavena v letech 1878 a 1879. Vyučování zde bylo zahájeno 1. listopadu 1879. Představte si, že ve školním roce 1887/88 se zde učilo 320 žáků ve čtyřech třídách. To znamená, že v jedné třídě bylo 80 žáků!

V roce 1903 sem přišel jako učitel Bohuslav Březovský, který bydlel v bytě přímo v budově školy. Zde se narodil v roce 1912 jeho syn Bohuslav, který se stal spisovatelem. Jistě znáš jeho knihu Tajemný hrad Svojanov.

V letech 1978–1982 proběhla velká přestavba a oprava školní budovy. V roce 2005 byla přestavěna část budovy pro potřeby mateřské školy, která se sem téhož roku přemístila.

Do roku 2007 byla naše škola úplnou základní školou s devíti postupnými ročníky. Od září 2007 je školou málotřídní pouze s prvním stupněm.

Od roku 1906 do roku 2006 byla v Rohozné ještě jedna školní budova, známá jako horní škola. Zde se učili žáci 1. stupně (tedy 1. až 5. třída). Tato budova byla v roce 2006 uzavřena, v roce 2010 přestavěna a dnes je v ní obecní úřad.





*Kdy vznikla Rohozná? Podle čeho dostala Rohozná svůj název?*

*Ve které době bylo v Rohozné nejvíc obyvatel?*

*Kolik obyvatel má Rohozná dnes? Zjisti na internetu nebo na obecním úřadě.*

*Kdy byla postavena naše škola? Jaký významný člověk se v budově naší školy narodil?*

*Jaké další významné rodáky z Rohozné znáš?*

*Informace můžeš vyhledat ve vestibulu školy.*

## Pověsti o obci a okolní krajině

### Fuxibingle

Jednoho dne přijel nějaký pán ze Stašova do Rohozné nakoupit. Jeho vůz táhli dva koně, kteří se jmenovali Fux a Bingle. Když se večer vraceli domů, objevila se u lesa na louce malá bludná světélka v podobě kuřat. Pán raději pobídl koně ke spěchu. Vjeli do zatačky. Tu se přímo proti nim vyřítila velká žhavá koule. Koně prudce zastavili a vzpínali se proti ní. Vyděšený pán bil koně, aby ujížděli dál. Ti hrůzou nevěděli, co mají dělat, a splašili se. Sjeli s vozem z cesty a běželi do lesa. Koule za nimi. Koně i s vozem zapadli do bažiny a všichni se utopili. Od té doby se toto místo nazývá podle koní Fuxibingle.

### O Rašínovi

Rašín byl pánem hradu Svojanova. Často pobýval i na Štumberku, to prý byl lovecký zámek v Rohozné pod Familiemi. Na své poddané v Rohozné byl Rašín velmi zlý. Často je krutě trestal kvůli maličkostem. Když zemřel, poddaní ho prokleli. Proto neměl v hrobě pokoje. Vždy o půlnoci se otevřel jeho hrob v Rohozné na Štumberku a jedenáct vozů a za nimi Rašín, celý černý na ohnivém býku, vyjeli přes Rohoznou směrem k hradu Svojanovu. Rachot vozů budil všechny obyvatele Rohozné i hradu. Všichni z toho byli utrápení, nejvíce Rašínova manželka. Jednou přišel na hrad Svojanov starý vysloužilý voják a prosil o almužnu. Ptal se paní, která mu ji dala, proč je tak smutná. Když mu to vypověděla, vyžádal si svčenu vodu, křidu a černou slepici. Pozdě večer usedl na příjezdovou cestu k hradu, opsal kolem sebe křidou kruh, vzal slepici a svčenu vodu a čekal na Rašína. Když odbila dvanáctá, jelo od Rohozné s ohromným rachotem jedenáct vozů a za nimi se hnál Rašín na ohnivém býku. Když míjel kruh se starým vojákem, hodil stařec slepici na býka a Rašína pokropil svčenu vodou. Tím ho vysvobodil z prokletí. Od té doby už Rašín nestrašil a lidé na hradě Svojanově i v Rohozné mohli klidně spát. (Rašínové žili na hradě Svojanově od roku 1644 do roku 1688.)



*Kterému místu se říká Fuxibingle a proč?*

*Co je dnes na místě zvaném Fuxibingle? Vyprávěj pověst o Rašínovi.*

*Ukaž na mapě cestu, kudy údajně jezdil Rašín na ohnivém býku.*

## Poznávání okolní krajiny

Rohozná leží na samém okraji Českomoravské vrchoviny.

Nedaleko od Rohozné v nadmořské výšce 692 m leží Baldský vrch. V blízkosti leží osada Balda s prameništěm Zlatá studna, kde v minulosti bývaly lázně.

Rohozná je součástí mikroregionu Svratecko-Křetínského trojúhelníku. V blízké obci Stašov pramení řeka Křetínka, která dále teče přes Hamry, Svojanov a další obce směrem k Letovicím. Její tok je dlouhý 29 km. Na řece Křetínce blízko Letovic u obce Křetín byla v 70. letech 20. století vybudována přehrada, která slouží k rekreaci, rybolovu a vodním sportům.

Rohozenský potok je levostranným přítokem řeky Křetínky.

Křetínka se vlévá do řeky Svitavy. Patří k úmoří Černého moře.

Další blízkou řekou je řeka Svatka, jejíž část tvoří hranici mezi Pardubickým krajem a krajem Vysočina. Leží na ní přehrada Vír. Svatka patří také k úmoří Černého moře.

Severně od Poličky (přes sportovní letiště) se táhne hlavní evropské rozvodí mezi Černým a Severním mořem. Vody tekoucí od tohoto rozvodí směrem na sever k Litomyšli se dostanou do Severního moře.



*Do které řeky se vlévá Rohozenský potok? Vyhledej na mapách, kterými řekami se voda z Rohozné dostane až do moře a do kterého.*

*Které blízké řeky znáš a co o nich víš?*



## Voda v krajině

Rohoznou protéká Rohozenský potok. Pramení v leších mezi Rohoznou a Stašovem. Na potoce je rybníček, kterému se říká Panský rybník.

Větší část roku teče korytem Rohozenského potoka jenom velmi málo vody.

V dolní části obce potok napájí Rohozenský rybník, který slouží ke sportovnímu rybolovu.

V leších mezi Rohoznou a Stašovem jsou mokřady a rašeliniště. Kousek od silnice vedoucí ke Stašovu v lese je bývalý rybníček. Kolem něj rostou chráněné rostliny.



*Kde jsou prameny Rohozenského potoka?*

*Ukaž na plánu obce, kde jsou rybníky a pojmenuj je.*



## Co dokáže déšť

Co dokáže déšť viděli obyvatelé Rohozné v roce 1997, kdy se potok vylil ze svého koryta. Zaplavil několik zahrad, sklepy domů a místní továrnu.

V lednu 2003 způsobilo rychlé tání sněhu podmáčení půdy Na Drahách. Voda stékala z kopců a brala s sebou i zem. Bláto nateklo na cesty i do domů, některým lidem způsobilo škody.



*Co je to povodeň?*

*Zeptej se svých rodičů, zda zažili nějakou mimořádnou situaci způsobenou vodou.*

## Čistota pramenů a zdrojů pitné vody

V minulosti bývalo v Rohozné několik obecních studní, kam chodili lidé pro vodu. Do dnešní doby se několik studní s pumpami zachovalo, ale už nejsou využívány jako zdroj pitné vody.

Jako zdroj pitné vody dnes slouží obecní vodovod. Jeho budování začalo v roce 1981. Prameniště společné pro Rohoznou a Svojanov je ve Starém Svojanově. Odtud se voda čerpá do svojanovského vodojemu a dále do Rohozné. Dvoukomorový vodojem pro Rohoznou s objemem 500 metrů krychlových byl vybudován v letech 1985–1988 na kopci Na Drahách v nadmořské výšce 623 m. Odtud teče voda samospádem a zásobuje celou obec. Celková délka vodovodních řadů v Rohozné je asi 11 km.



*Jakou vodu můžeme pít a jakou ne?*

*Jaké znečištění může ohrozit zdroje pitné a podzemní vody?*

*Ukaž na plánu obce vodojem.*



## Rekreační oblasti v obci a okolí

Příroda v okolí Rohozné je krásná a rozmanitá. V lesích rostou houby a borůvky. Na loukách je možné najít i několik vzácných rostlin – vachtu třílistou, vstavač, lýkovec.

V okolí je několik rekreačních oblastí.

V Hamrech a v Radiměři jsou lyžařské sjezdovky, které jsou v zimě hojně využívány i našimi občany.

Přes Rohoznou vede cyklotrasa a jezdecká stezka.

Turisté se mohou ubytovat ve Svojanově v Městečku nebo v areálu hradu.



*V atlase najdi uvedené rostliny.*

*Byl jsi někdy lyžovat na nějaké sjezdovce? Kde to bylo?*

*Jak jsou označeny turistické stezky, cyklotrasy a jezdecké stezky?*

*Vysvětli turistovi, jak se dostane od naší školy na hrad Svojanov.*



## Historické památky v krajině

Nejvzácnější kulturní památkou v Rohozné je kostel svatého Erasma z počátku 14. století. V roce 1890 byl přestavěn do současné podoby. Přestavba byla provedena v gotickém slohu. V okolí kněžiště se nacházejí vzácné fresky. Za zmínku stojí i vitrážová okna.



V dolní části obce se nacházejí dvě kapličky. V Manově Lhotě stojí kaple z roku 1887.

Mezi školou a poštou je písčivá socha Nejsvětější Trojice, která byla v roce 2008 opravena. Naproti obecnímu úřadu najdeme sochu sv. Jana Nepomuckého, která je však bohužel ve velmi špatném stavu.

Nedaleko od Rohozné stojí hrad Svojanov, jeden z nejstarších královských hradů v Čechách. Hrad Svojanov založil v polovině

13. století český král Přemysl Otakar II. k ochraně zemské obchodní stezky spojující Litomyšl s Brnem. Dominantu hradu dodnes tvoří věž zvaná hláska.

Hrad několikrát vyhořel.

V 19. století v něm byla vybudována továrna na zpracování grafitu.

V roce 1910 zakoupilo hrad město Polička. V roce 1953 byl Svojanov znárodněn. V roce 1992 byl navrácen městu Poličce, které ho vlastní dodnes.

V hradním paláci je expozice života na hradě v 2. polovině 19. století. Součástí areálu je i obnovená gotická zahrada, jediná svého druhu ve střední Evropě.

Hrad Svojanov ožívá vždy v létě, kdy se tam konají četné kulturní akce – koncerty, divadelní vystoupení a šermířské slavnosti.



*Komu je zasvěcen kostel v Rohozné? Co znázorňuje socha Nejsvětější Trojice?  
Kdo byl Jan Nepomucký? Kdo nechal vybudovat hrad Svojanov?  
Kdy jsi naposledy byl na Svojanově a co jsi tam viděl?  
Navštívil jsi na hradě nějakou zajímavou akci?*



## Jak se obec a okolí mění

Naše obec se stále mění – některé domy chátrají, jsou zbourány, jiné se opravují, budují se nové. Přemýšlej, co nového se vybuďovalo v posledních třech letech.

Čím je člověk starší, tím více změn zažil. Když se zeptáš své babičky, dědečka nebo jiných starších lidí, jistě se dozvíš něco zajímavého.

Například v 70. letech 20. století byly v Rohozné dvě školní budovy (úplná základní škola), budova školky na kopci uprostřed vesnice, dvě samoobsluhy, prodejna textilu, obuvi a hraček, cukrárna, řeznictví, dvě hospody, kino, zdravotní středisko, fara, pošta, zemědělské družstvo, textilní továrna. Sám víš a můžeš porovnat, co je zde teď.

Jedna budova školy byla přestavěna na obecní úřad. U stadionu i v jiných částech obce se stavějí nové rodinné domy. U školy bylo v roce 2009 vybudováno veřejné dětské hřiště. Úpravy proběhly i na fotbalovém stadionu.

Je na občanech obce, na lidech, které si zvolí do svého čela, jak bude vypadat život v Rohozné v dalších letech.

Jednou budete, už jako dospělí, řídit život ve vaší obci a měnit ji podle vašich představ.



*Řekni, co se v Rohozné změnilo za uplynulý rok.  
Co se ti v Rohozné líbí, co se ti nelíbí?  
Navrhni, co by bylo potřeba zlepšit.*

# Obsah

## Obecná část

### 1. Orientace v místní krajině

|                      |   |
|----------------------|---|
| Domov a svět.....    | 1 |
| Okolí školy.....     | 2 |
| Okolí domova.....    | 2 |
| Polední stín.....    | 3 |
| Světové strany ..... | 3 |
| Na vyhlídce.....     | 4 |

### 2. Domov, obec

|                                        |    |
|----------------------------------------|----|
| Poloha obce v krajině.....             | 5  |
| Dopravní značky, dopravní kázeň.....   | 6  |
| Spojení obce se sousedními obcemi..... | 6  |
| Dopravní nehoda.....                   | 7  |
| Radnice, obecní úřad .....             | 8  |
| Služby v obci.....                     | 8  |
| Zdraví a bezpečnost občanů.....        | 9  |
| Kultura a sport v obci .....           | 9  |
| Zemědělství v obci .....               | 10 |
| Výrobní podniky v obci .....           | 11 |
| Životní prostředí v obci.....          | 11 |
| Co víme o minulosti obce.....          | 12 |
| Pověsti o obci a okolní krajině .....  | 12 |

### 3. Krajina mého domova

|                                          |    |
|------------------------------------------|----|
| Poznávání okolní krajiny .....           | 13 |
| Voda v krajině .....                     | 14 |
| Co dokáže déšť.....                      | 15 |
| Čistota pramenů a zdrojů pitné vody..... | 15 |
| Rekreační oblasti v obci a okolí.....    | 15 |
| Historické památky v krajině .....       | 16 |
| Jak se obec a okolí mění .....           | 16 |

## Obec Rohozná

### 4. Orientace v místní krajině

|                   |    |
|-------------------|----|
| Domov a svět..... | 17 |
| Okolí školy.....  | 17 |
| Okolí domova..... | 18 |
| Na vyhlídce.....  | 18 |

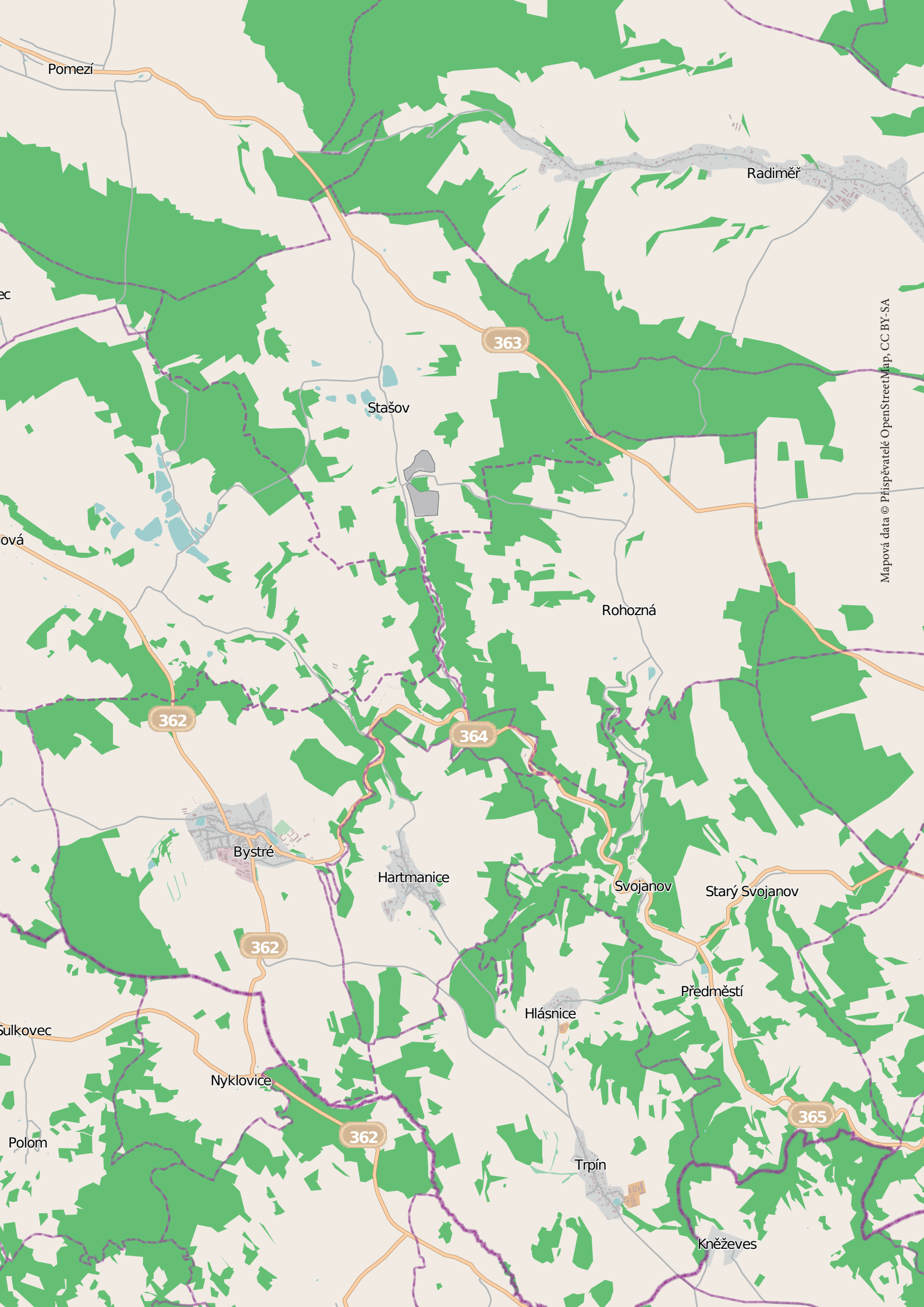
### 5. Domov, obec

|                                        |    |
|----------------------------------------|----|
| Poloha obce v krajině .....            | 19 |
| Sousední obce .....                    | 20 |
| Hlavní části obce .....                | 21 |
| Uliční síť.....                        | 22 |
| Spojení obce se sousedními obcemi..... | 22 |
| Radnice, obecní úřad .....             | 23 |
| Zdraví a bezpečnost občanů.....        | 23 |
| Kultura a sport v obci .....           | 24 |
| Výrobní podniky v obci .....           | 24 |
| Zemědělství v obci .....               | 24 |
| Životní prostředí v obci.....          | 25 |
| Co víme o minulosti obce.....          | 26 |
| Pověsti o obci a okolní krajině .....  | 27 |

### 6. Krajina mého domova

|                                          |    |
|------------------------------------------|----|
| Poznávání okolní krajiny .....           | 28 |
| Voda v krajině .....                     | 29 |
| Co dokáže déšť.....                      | 29 |
| Čistota pramenů a zdrojů pitné vody..... | 29 |
| Rekreační oblasti v obci a okolí.....    | 30 |
| Historické památky v krajině .....       | 30 |
| Jak se obec a okolí mění .....           | 31 |





Pomezí

Radiměř

363

Stašov

Rohozná

362

364

Bystře

Hartmanice

Svojanov

Starý Svojanov

Předměstí

Hlásnice

Nyklovce

362

Trpín

365

Kněžves

Sulkovec

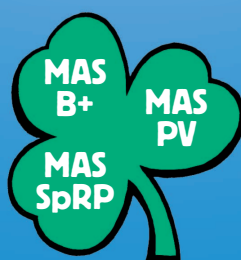
Polom

Mapová data © Přispěvatelé OpenStreetMap, CC BY-SA

V rámci projektu byly vytvořeny tyto čítanky prvouky:



Součástí projektu je i Čítanka vlastivědy Boskovicka, Čítanka vlastivědy Poličska, pexeso a kvarteto.



## PROJEKT

Venkov – můj domov aneb „Viš, kde žiješ?“

JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ

Z EVROPSKÉHO ZEMĚDĚLSKÉHO FONDU PRO ROZVOJ VENKOVA

v rámci osy IV LEADER, opatření IV. 2.1 Realizace projektů spolupráce

Programu rozvoje venkova ČR



Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.